

ACCIÓ CATALANA

PUBLICACIÓ SETMANAL

Redacció i administració: Trafalgar, 14. - Barcelona.

ELECCIÓ DEL CONSELL CENTRAL

El 9 del corrent, a les set de la vetlla, sota la presidència del diputat per la Mancomunitat En Pelai Vidal de Llobatera, tingué lloc a la sala d'actes del Centre excursionista de Catalunya la nostra primera reunió general.

Obert l'acte, i darrera la lectura dels articles corresponents, En Vidal de Llobatera explicà com, per correspondre al vot de confiança atorgat per la Conferència nacional catalana, el Comitè executiu havia procedit a la redacció dels Estatuts de l'entitat que anava a crear-se, atenent-se a les bases generals acordades a la dita Conferència.

Una vegada aprovats els Estatuts, el propi Comitè, trobant-se davant la necessitat d'haver de dotar legalment l'Associació d'una Junta, i tenint en compte que una elecció en aquells dies, només amb els primers inscrits, hauria estat antidemocràtica, acordà designar amb caràcter d'interí els sis membres del Consell central, triant per aquests càrrecs aquelles persones qui per llur actuació a la Conferència nacional catalana, s'havien fet més creditors a la confiança dels inscrits. Foren designats: En Jaume Bofill i Mates, En Lluís Nicolau d'Olwer, N'Antoni Rovira i Virgili, En Ramon d'Abadal i Vinyals, En Carles Jordà i En Leandre Cervera.

Finalment, al·ludí la tasca realitzada pel Consell interí, ponderant-la fins a dur a la conseqüència, que resultava el més indicat per a regir en endavant Acció catalana d'una manera definitiva i amb plenitud d'autoritat.

Coincidint amb aquesta apreciació el senyor Gorga i Artigues presentà una proposició demanant un vot de gràcies pel Consell interí. Fou aprovada.

La proposta d'En Vidal de Llobatera fou aximateix acollida amb un "sí" unànime dels concurrents. Amb tot, com que s'havia rebut un nombre considerable de vots per escrit, calgué procedir-

se a la lectura de noms d'aquests votants i recompte de vots emesos, resultant que tots noranta set ho eren a favor de la reelecció del Consell interí, amb l'excepció d'una candidatura que canviava un parell de noms.

El resultat de l'elecció fou coronat amb nodrits aplaudiments, que es convertiren en ovació, en ocupar els llocs presidencials per a integrar el Consell central els senyors Bofill, Rovira, Cervera, Nicolau, Jordà i d'Abadal.

Tot seguit es pronuncià el següent parlament:

**PARLAMENT
D'EN JAUME BOFILL
TASCA FETA**

Amics: El Comitè executiu de la Conferència nacional catalana redactà i publicà les conclusions definitives i començà la recollida de gran part del material que ha d'integrar el llibre de la Conferència. Procedí després com us ha explicat En Vidal de Llobatera, a la confecció dels Estatuts d'Acció catalana, a la seva constitució provisional, nomenant el Consell central interí que vosaltres ja coneixeu.

Heu's ací la tasca realitzada per aquest Consell amb valuoses col·laboracions:

Propaganda.—Acció catalana contribuï a la commemoració de l'11 de setembre a Barcelona, Sant Boi del Llobregat, Montblanch, Berga, Rubí, Moyà, Vilafranca del Penedès, Reus, Olot, Arenys de Mar, Arenys de Munt i Terrassa.

Ha pres part en altres actes de propaganda nacionalista entre els quals els celebrats a Vilanova i Geltrú, Vendrell, Sitges, alls, Santa Coloma de Queralt, Tàrraga, Agramunt, Olot, Llagostera, Sant Feliu de Pallarols, Sant Joan de les Abadesses, Mollet del Vallès, Gra-

nollers, Rubí, Terrassa, La Bisbal, Reus, Tarragona. Cal esmentar especialment tres conferències: la d'En Massó i Llorenç al centre català de París; la d'En Martí Esteve a l'Ateneu Enciclopèdic popular, i la d'En Rovira i Virgili a l'Ateneu barceloní.

L'actuació central de propaganda oral l'han constituïda els aplecs comarcals d'Acció catalana. El primer a Ripoll; el segon a Balaguer, i el tercer a Berga. Hi ha l'intent de fer-ne, sempre que serà possible, un cada mes. Per cap d'any hi ha projectat el de Tarragona. També Acció catalana prengué part en el del Poblet, organitzat per les joventuts Nacionalistes de Valls i Montblanch així com amics nostres contribuïren a l'acte de protesta realitzat a La Bisbal per la Unió jurídica. En aquests aplecs i actes de propaganda, especialment en els celebrats conjuntament amb altres elements nacionalistes, havem pogut constatar la popularitat creixent d'Acció catalana.

La funció central de la propaganda escrita, la realitzà el nostre setmanari *Acció catalana*—començat en plegar-se la crònica de la Conferència nacional. Porta-veu de la nostra associació, constitueix un arxiu interessant de documents nacionalistes i de l'activitat de tot el nacionalisme català aquests últims mesos. Ha desvetllat les simpaties de tota la Premsa comarcal. Algunes vegades ha pres d'ell el mot d'ordre, i ha vist com, mercès a ell, eren poades en circulació valors periodístiques fins ara poc conegudes.

Entre altres publicacions cal esmentar el fulletó contenint la Conferència d'En Rovira i Virgili, fulles diverses de propaganda repartides en els aplecs i tiratges i difusió d'articles cabdals.

ORGANITZACIÓ

Fins avui s'han registrat a Acció catalana nou centes trenta cinc ins-

25 CTS.

BIBLIOTECA PARTICULAR
ESTANISLAU
— FOLIO 17 —

cripcions de soci, entre les quals figuren les de moltes dames. N'hi ha moltes d'altres d'imminents.

Està constituïda i treballa amb intensitat la delegació comarcal de Ripoll. Estan en vies de constitució les de Balaguer, Berga, Seu d'Urgell i altres contrades. No és possible d'anumerar els oferiments que havem rebut ni les suggeriments que se'ns han fet de vegades anònimes. Gairebé sempre totes elles així com tota la nostra organització forana són el fruit immediat de les campanyes de propaganda.

Tenem preparada la creació de la majoria de les seccions previstes als Estatuts, que no havem ja instaurat esperant que ho fes el Consell definitiu.

ACCIÓ EXTERIOR I DIFUSIÓ DEL NOSTRE ESPERIT

Oportunament es constituïren en la Mancomunitat de Catalunya i a l'Ajuntament de Barcelona, no minories d'ACCIÓ CATALANA, sinó les minories dels diputats i Consellers addictes a ACCIÓ CATALANA. La nostra entitat, és una vasta i coherent conjunció patriòtica. A ella hi han convergit hòmens i estols de molt diverses procedències, deixebles de diferents mestratges. Tots ells, però, nacionalistes incondicionals. Però com que en aquelles Corporacions públiques els amics que es constituïren en minoria procedien tots ells d'un mateix estol polític, calgué explicar allí les causes i el procés de l'escisió. Les campanyes d'aquelles minories han consistit en afermar patriòticament llur sentit nacionalista, però, col·laborant a les obres de bon govern.

Cal esmentar singularment l'adquisició i catalanització de *La Publicitat* per un grup d'amics nostres, la majoria dels quals pertany a ACCIÓ CATALANA. Jo que aleshores era absent de Barcelona vaig seguir com vosaltres amb emoció el procés d'aquella tasca redemptora. Veia com una rera l'altra les seccions del diari anaven apareixent en català. Finalment la instauració de les dues Tes majúscules en el títol constituí el definitiu resum. Davant d'això no podrà dir com altres vegades algun il·lustre literat espanyol que els catalans ens preocupem només de les façanes.

Encara que *La Publicitat* no és ni ha d'ésser òrgan d'ACCIÓ CATALANA, la seva aparició i les seves campanyes responen fidelment a les directrius de la passada Conferència nacional. Gràcies a aquest diari fou trencat el cercle de silenci incoherents i meditats que ens envoltava. Havia dit i ara repetesc "que un diari era el millor que, ara com

ara, podríem fer els nacionalistes d'ACCIÓ CATALANA."

L'èxit de *La Publicitat* ja l'havíem vist: Èxit de col·laboració que malgrat de possibles equivocacions excel·leix entre el periodisme barceloní; èxit de públic com se us explicava ben sincerament en un editorial. Aquest èxit exemplar demostra com no és una aventura massa arriscada la del llançar-se a la catalanització d'un vell diari barceloní.

Havem vist amb joia com coincidint amb el nostre criteri i les nostres campanyes els estudiants nacionalistes de la Universitat de Barcelona impulsaven d'una banda una manifestació contra un llibre espanyolista que ferí per molts de conceptes la nostra sensibilitat, i d'altra banda, no deixant-se temptar per una hàbil campanya patriòtera refusaven d'ingressar a la Federació escolar espanyola en vies de fundació.

Podríem afegir encara la simpatia i adhesions rebudes arreu de Catalunya, d'Ajuntaments, autoritats, entitats i prohoms nacionalistes, Joventuts i especialment, Pomells. Podríem dir que ACCIÓ CATALANA, amb un procés semblant al de la Conferència nacional, com més va, més simpaties recull i més de rezels esvaeix entre els catalans de bona fe.

Per tant, dels acords presos per la Conferència nacional, havem complimentat el de crear ACCIÓ CATALANA i el de "fundar un diari que sigui fidel expressió de la més pura catalanitat i del criteri nacionalista proclamat a la Conferència". "D'instaurar un organisme que resolgui els conflictes jurídics que li seran sotmesos" se'n capté curosament la Unió jurídica.

Aqueixa és a grans trets la tasca feta pel Comitè executiu de la Conferència, pel Consell central interí d'ACCIÓ CATALANA i pels nombrosos nacionalistes que els han ajudat. Si algun mèrit hi ha, el d'iniciar-la és del Comitè executiu. Donem-li les gràcies.

TASCA IMMEDIATA A FER

Ací haurien acabat les meves paraules si amb l'elecció d'avui no ens haguéssiu confirmat definitivament en el Consell central d'ACCIÓ CATALANA en nom del qual us don les gràcies per una elecció que és un honor i una càrrega.

Totjust comencem i moltes de coses urgeixen. Cal procedir ràpidament a la constitució de seccions. D'acord amb elles cal iniciar la sistemàtica catalanització d'estaments. Cal fer abundosa i variada la propaganda escrita. Cal preparar una intel·ligent i ben plaçada

acció exterior. Cal sobre tot començar sense impaciències i defallències una organització perfecta.

Per a realitzar tot això ens calen mitjans i col·laboracions. Ara deu fer uns tres anys que molts de vosaltres celebrant el meu ingrés a la Mancomunitat de Catalunya m'atorgàveu la vostra confiança, però m'advertíeu que seria com tota confiança política, exigent. En prendre'n nota puc respondre-us ara, en nom d'aquest Consell, com aleshores ho vaig fer pel meu compte, que nosaltres també serem exigents de la vostra col·laboració.

TOT FENT CAMÍ

M'hauria plagut en aquest acte, aplicar, continuant-lo, l'ideari de la Conferència nacional, a ACCIÓ CATALANA. Ja veieu que ara no hi ha lleure de fer-ho. Altrament, valdrà més que ho reservi a la precisió dosificada d'una sèrie d'articles que pens adreçar-vos, com és natural, de *La Publicitat* estant.

Ara, tot fent camí, permeteu-me només que entauli amb vosaltres el diàleg inicial de la nostra expedició patriòtica. Som a la sala venerable del Centre excursionista de Catalunya, i ja sabeu com és dolça i reconfortant la conversa dels companys que surten a córrer món sota la claror de les darres estrelles.

No ens preocupem massa del altres ni ens neguitegèssim per a estraferlos. Per a fer això no hauria calgut ACCIÓ CATALANA. Amb ACCIÓ CATALANA s'és acabada d'enriquir la gama de matisos del nacionalisme català, en la qual hi ha per triar i per encabir-se tothom. A ACCIÓ CATALANA hi desitgem només aquells qui hi hagin de venir de grat. Hi convidem a tothom, però no hi cap tothom. Que cadascú, segons el seu criteri i el seu tarannà, s'adscriui a l'estol nacionalista més semblant a ell, mentre romanguí dintre l'ortodòxia nacionalista. Prou que tots aquests estols sabran conviure en la suprema germanor catalana i fins sempre que calgui sabran aplegar-se en front únic nacionalista.

Per tant, vaig a parlar-vos amb una gran llibertat d'esperit.

ATLETISME PATRIÒTIC

Com tots els atletismes, és alhora plenitud i depuració. En una sessió de l'Institut d'estudis catalans, preparant la publicació completa de les obres d'En Prat de la Riba, notava En Pere Coromines que en les produccions del Mestre, com més antigues, l'expressió

hi era més violent, però el contingut més pla, i que a mesura que passava el temps, esdevenien sota una major suavitat de forma d'una més intensa virtualitat nacionalista.

Una cosa és el radicalisme i una altra cosa l'heroisme. La plenitud és normal; passa pol mig on el corrent és més suau que les regolfades inútils i més fort que les escumes que circumden imponents un còdol.

No havem d'acontentar-nos amb el sentimentalisme fàcil i balder que sura a flor de terra. Cal gratar en la crosta de les conviccions. Cal arribar al sub-sol on rau la passió veritable, allà on passen els grans corrents tellúrics, allà on és el frisament de les semences; allà on les arrels es baten tentaculats.

Fins ara el nacionalisme català no més havia treballat al sol. Ara cal que s'avesi a treballar al sol i a l'ombra, de dies i de nits. Haurem de proclamar la jornada patriòtica de les vint-i-quatre hores. Cal que abnegadament es resigni cadascú a esdevenir un simple element parcial en la divisió del treball que s'imposa. Ja ens servirà de compensació la visió de conjunt que dona el patriotisme. Com preceptua la dita Evangèlica pertocant a l'almoïna que "l'una mà no sàpiga el que fa l'altra", però que entre ambdues hi hagi una absoluta confiança recíproca. Es clar que ACCIÓ CATALANA com a Associació legal actuarà sota la vostra fiscalització i la de tothom.

Massa que fins ara el nacionalisme havia desacreditat paraules, alguna de tan precisa i transcendent encara que científica com la paraula *Autonomia*. Per defugir-la, per ara ens ha calgut restablir la de *Llibertat*, que després d'un llarg desús ens sembla nova.

Cal cenyir els lloms, moderar les actituds, i més que altra cosa, frenar les llengües.

Més eficaç ha esdevingut la tasca del Pros Milà i Fontanals, aquell savi innocent, aquell home casolà i escrupolós, aquell català dolç i temorenc, que no la d'En Víctor Balaguer, el de la cabellera esbullada i la capa romàntica, qui tot maleint envers la Castella castellana, esdevenia ministre de l'Espanya gran.

No parléssim massa del nostre patriotisme. L'abusar-ne és una manera espanyola. Costa poc d'experimentar o de provocar una esgarripança epidèmica al pas d'una xaranga militar o en les solemnitats declamatòries d'una festa de la raça! La vocació patriòtica, especialment d'ençà de la guerra gran, ha d'ésser humil i gairebé vergonyosa. No ens plagui d'insultar res ni ningú, ni de

lladrar la lluna. Que la nostra passió no sembli canina ni lleonina; que sigui una passió simplement i profundament humana. La noble passió irascible dels qui senten un ideal patriòtic no assolit encara.

DISCIPLINA NACIONALISTA

No basta l'atletisme individual dels nacionalistes. Cal una disciplina que els relligui. Els d'ACCIÓ CATALANA l'havem de respectar per la convicció que és necessària i per fer honor al compromís que hi posen els nostres Estatuts. El franc-tirador pot arriscar-se a tota llei de facècies i d'aventures; no així una milícia regular. Per això seria d'una major eficàcia nacionalista l'estudiant que en lloc de trencar un vidre o estrellar una porta, aconseguís amb pacífica violència instaurar l'ús de la llengua catalana dintre una aula universitària. Com a les Legions romanes ens cal la doble tasca: de vetllar el campament i d'una persistent colonització.

El nostre camí no és de platxeri, sinó de sacrifici. Molts d'intel·lectuals es compten entre els nuclis d'ACCIÓ CATALANA. Baldament procuri que la nostra actuació esdevingui popular m'han de permetre en aquests moments de sinceritat aquesta cita de Charles Maurras: "...De nobles cœurs, dans de poitrines de purs idealistes, dénuées de tout lieu avec le monde matériel, feront sans doute, avec une aisance parfaite, le sacrifice d'un temporal dont ils se sentent détachés par profession: mais sacrifieront-ils aussi aisément une idée? un parti pris? un caprice? un goût? Les héros sont bien pointilleux. Je les crains beaucoup en affaires, et, du reste, indigner quelques royalistes, les affaires d'Etat sont des affaires, elles aussi." ("La Démocratie Religieuse", Paris, 121. Pàg. 56 i 57.)

Tàctica tradicional de les institucions i dels polítics d'Espanya, era l'afalagar, tant com els catalans traïdors, els nacionalistes o patriotes rebecs. És de preveure, per glòria nostra, que no serà aquest el tracte que els mereixerà ACCIÓ CATALANA.

Penseu, amics meus, que tothom, espectadors, adversaris i enemics, serà exigent amb nosaltres. Autoritats de moltes menes i hòmens ben diversos, indulgents amb les errades dels altres, serien potser inflexibles envers nosaltres. No els donguem ocasió d'ésser-ho en estricta justícia. Gustem aquesta posició excepcional com un acatament als nostres ideals i com un honor que ens obliga.

Si el nostre camí és de sacrifici, tam-

bé ho és de glòria. Nosaltres, amb entusiasme constructiu, gairebé amb fruïció genètica, podem collaborar personalment a l'obra magna de la nova Catalunya. En la seva argila encara flonja, podrem deixar-hi les nostres ditades. Així, en les pedres de les velles Catedrals són encara visibles els senyals múltiples i amagadissos dels anònims picapedrers.

CRIDA

Fem que el nacionalisme sigui accessible a tothom; als catalans provinents de totes les escoles, de tots els estaments, de tots els partits. Especialment als escolars i a totes les joventuts; si la nostra senyera és un ideal flamejant, ¿qui millor que elles per a arborar-ne amb cada mà un tros? Especialment també a la pagesia: sense el seu concurs positiu, no fóra possible la victòria. Especialment, per fi, als obrers: Si més no, llur neutralitat ens seria necessària. Però, nosaltres, ni que en poguéssim prescindir no els deixàrem perquè, com havem dit altres vegades, en treballar per la llibertat de Catalunya volem una Pàtria políticament lliure i socialment justa.

Que es trobin dintre el nacionalisme catalans de totes les contrades de la nostra terra. Seria un èxit ben remunerador d'ACCIÓ CATALANA l'aconseguir, com sembla que s'inicia, el redreçament de les comarques fins ara sumortes. Adrecem-nos també als germans d'altres regions de llengua catalana; a tots els catalans escampats per Amèrica i el món. Sentim dintre nosaltres la solidaritat dels passats i dels vinents—canal sempre renovada de la tradició.—Tinguem per tots una salutació colpadora: pels bons catalans; pels qui fan l'ofici de traïdors; pels qui voldrien assajar l'ofici de convertits. Sigui la nostra encaixada de companyonia per tots els nacionalistes; pels qui són amb nosaltres; pels qui no són amb nosaltres; pels qui, circumstancialment, no hi poden ésser—que són els més de plànyer.

Fins ara ens queixàvem que les dones catalanes no eren en els estols nacionalistes. Havent-les avesades simplement a brodar senyeres i a fer-nos-en ofrenes i a presidir Jocs florals i a fer amb nosaltres parella en la dansa de la sardana, no podiem esperar-ne més difícil ajut. Ara, ACCIÓ CATALANA—suara els Pomells—els obrim les portes de bat a bat.

Era un tòpic dir: les nostres dones són positivistes. Potser era cert. Ens retenen; no són com les dones d'Irlanda, implacables; llur patriotisme no és he-

roic com el de les dones de França que guanyaren la guerra... Però ¿què havem fet per a colpir-les? No har d'enternir-se amb literatura, ni amb articles, ni amb discursos. No s'han de convèncer amb teories ni amb l'espectacle de la nostra mansuetud. Quan l'heroisme arribarà veurem què faran. Aleshores serà el moment de judicar-les, més ben dit, d'aplaudir-les.

ESPIRITUALITAT I POLITICA

Si un "mori", en un moment de topades i de lluites pot ésser una arma llançadora—molts agafen la primera que troben,—un "visca"—crit afirmatiu,—sigui la nostra constant senyera en la pau i en el combat. Qui gosi tocar-la caldrà que declari el seu odi a Catalunya, i per tant que contradigui crua ment l'obra de Déu i la democràtica voluntat d'un poble.

Deia Xenius que la vida és la perfecció. L'espiritualitat social—que mena la perfecció nacional—desamortitza la política amb totes les seves xacres; però d'ella fatalment en vindran les més glorioses hores polítiques del nacionalisme.

Nosaltres, és a dir, ACCIÓ CATALANA serem a tot arreu on es farà—fins en política,—acció nacionalitzadora. No aspirem a ésser un partit més. No perquè l'ésser masses ens en fes sobreèixer, sinó perquè procurarem ésser quelcom millor.

Volem allò que somniava En Maragall: L'alçament patriòtic que afermarà la nostra personalitat i que—amb una revolada magnífica—la delimitarà capgirant escarcellers i noses.

Adeu—síau!

(*Llarga ovació. Els concurrents, a peu dret, victoregen la Pàtria i ACCIÓ CATALANA.*)

que es propagui la idea i el sentiment catalanesc, abans de començar cap acció. Nosaltres ja no ho veurem; la generació que puja serà l'encarregada de realitzar-ho tot; nosaltres ja havem fet prou amb posar-la al món la generació que puja...

És molta de comoditat aquesta de carregar amb la feina més difícil a aquells qui vindran! Cal que hi siguem tots els presents. Havem de col·laborar a l'obra renaixentista de l'ànima catalana en tots els ordes de la vida i amb totes les nostres forces. Si cada generació va deixant la tasca per a la següent, mai cap català no veurà la Pàtria lliure de traves enuïjoses i denigrants.

Des de la petita minúcia fins al fet més trascendental, passant pel trot de guilla. La catalanització serà eficaç i ràpida si ens situem ja com a virtualment separats de l'Estat dominador i obrem segons aquesta suposició.

I si encara no és arribada l'hora d'entaular la lluita definitiva, la més elemental lògica animada per l'ideal ens aconsellarà que la nostra acció ha d'ésser la d'apressar l'arribada de l'esmentat moment, amb una conducta exemplar on no s'hi vegi cap claudicació lamentable, ni es provoqui mai l'excitació nerviosa d'un company de causa.

No havem de sentir impaciència ni menys catxassa. Havem de tenir, però pressa.

COMENTARIS

No havem d'ésser impacients; havem de tenir pressa, però

El que consagra totes les hores del dia a fer una intensa propaganda nacionalista, aprofitant qualsevol avinentesa al treball, al teatre, a casa, al carrer, això és, a tot arreu, veu desfilant davant seu una gran varietat de tipus, des del centralista rabiós fins al més que separatista, separat. I cal que hom sàpiga d'adaptar-se al temperament de cada interlocutor; que tingui prou tàctica per a discutir serenament o entusiàsticament, segons serà l'adversari, procurant atacar-lo pel seu punt més flac que dongui, finalment, la importància que té, al fet de guanyar un adepte a la causa nacional, posant a la tasca tots els cinc sentits.

Aquells qui—cal reconèixer que són ja alguns—practiquen constantment aquest treball amb tota la bona fe d'un convençut fervorós han vist a llur davant aquesta desfilada de tipus diferents. Afegim que, segons les circumstàncies, han reeixit o han fracassat han sentit al cor el goig del triomf o la punxada cruel de la impotència; hi

ha qui els ha fet llàstima, qui els ha inspirat desprec i qui els ha causat indignació, però hi ha un tipus que els ha arribat a atacar el sistema nerviós

Aquest és aquell nacionalista qui no té pressa, per a donar-li una denominació genèrica. Diu ésser un entusiasta de l'ideal català fins al radicalisme, ell formarà als rengles combatents el dia que s'irà a la lluita, ell donarà cabals per mantenir les campanyes que caldran... I encara afegeix amb to molt patètic, que si ell sabés que donant la vida o la fortuna haviem d'assolir la llibertat nacional, ell en faria ofrena a l'acte...

—Aquest és un entusiasta, penseu, i prosseguí amb veu alta: així, ja podeu començar l'acció; no se us demana pas la vida ni la fortuna; poseu el rètol de la vostra botiga en català, subscriviu-vos a tal diari, inscriviu-vos a aquella agrupació, allisteu-vos a l'oficina tal...

—Aneu molt depressa, us respon. La cosa està encara verda; s'ha de deixar

REVISTA DE LA PREMSA

Resum quinzenal

Alt Empordà, meritíssim i exemplar diu (9 desembre) que mil banderes es drecen arreu de Catalunya. Totes elles són banderes de combat. Totes elles són foc de patriotisme. Alcem-les totes ben enlaire, cap al cel! Sota seu hi cap tothom! Banderes de Catalunya: arrengeu-vos totes en línia de combat!

El Baluart, de Sarreal, (30 nov.) signar Cèsar Ferreter, diu que dona bo de veure com Catalunya es reeduca a ella mateixa.

Pàtria, de Valls (15 desembre), escriu mot justament que l'amor a la pròpia

llengua no es demostra pas amb paraules sonores, ni amb protestes d'amor platòniques, sinó amb fets y realitats". "La fe sense obres és morta, diu l'Evangeli". Això tanmateix no tenen oblidats els "catalanistes" de circumstància..."

A *Fent via*, núm. 1, de Barcelona, òrgan de l'A. i E. C. "Prat de la Riba", Antoni Constança titula un seu article *Res més que catalans*.

El *Llamp*, de Gandesa, (i no de Falset com diguérem erròniament i en presentem excuses als entusiastes patriotes que el redacten) dona compte de l'acte sempre emocionant de convertir una bella entitat a la causa santa de

Catalunya. "Gandesa, diu, estava mancada d'un òrgan d'expansió dels sentiments patriotes i avui ja el té". La tasca del Casal gandesà—aquest és el nom novell—serà de catalanitzar Gandesa i la seva rodalia, això és, serà una escola de catalans. De moment no es decantarà devers cap agrupament determinat: Catalunya i Gandesa serà el seu lema. Val a dir que la tasca acompanyada de transformar una entitat i el programa magnífic que es proposen desenrotllar cauen de ple a dins l'ideari d'Acció CATALANA.

Patriotes de Gandesa: Salut!

EL TERÇ APLEC COMARCAL D'ACCIO CATALANA A BERGA

L'anunci del terç Aplec comarcal d'Acció catalana havia trobat a Berga i a tots els pobles del voltant un ambient favorable i entusiasta. La tradicional catalanitat de Berga coincidí amb una campanya de persecució. L'afany dels nacionalistes de la contrada per oír la veu dels patriotes organitzats, creixia amb l'hostilitat de l'alcalde botifler Josep Viladomat i Rodergues, enemic del nostre esperit nacional.

Aquell dia es deia per Berga que l'acte seria probablement suspès. Hi havia un reforç de guàrdia civil espanyola, i l'alcalde, per ordre del governador, havia prohibit tota mena de manifestacions patriòtiques. A més, a més hom comptava amb la possibilitat que els consellers municipals nacionalistes de Berga fossin processats per una acusació de l'espanyolista que presideix de reial ordre aquell Ajuntament. Tot plegat havia fet una atmosfera apassionant entorn de l'Aplec, i suscitava comentaris fervorosament radicals.

A migdia arribaren els oradors, que foren rebuts amb grans aplaudiments del poble aplegat a la plaça. Al matí i després de dinar, una orquestra tocà algunes sardanes. A les nou de la nit començava el miting.

EL MITING

El teatre del Centre nacionalista era atapeït d'un públic nombrós i expectant. Hi havia moltes de dones i de donzelles. Hom constata la presència d'una pila de delegacions de pobles de la co-

marca: nacionalistes de Vilada, Borredà, Brocà, Bagà, Puigreig, Gironella, Colònia Ponç, Castellà del Riu, Pobla de Lillet, Manresa, Avià, Ripoll, Viladonja, Mollerusa i molts altres indrets. Els Ajuntaments d'Alpens i d'Avinyó hi eren expressament adherits, així com el *Correu de Falgàs*, un grup de nacionalistes de Berga residents a Barcelona, En Ruff Pelayo, i altres persones i entitats.

El president del Centre nacionalista de Borredà, el de la Joventut nacionalista de Manresa, el del Centre català de Ripoll, la senyoreta Cristina Serra organitzadora de la delegació d'A. C. de Viladonja, eren entre els concurrents al miting.

L'acte començà a l'hora anunciada. A l'escenari hi havia els senyors Soler, Gassol, Nicolau d'Oliver, Bofill i Mates i R. Vinyes, oradors. I amb ells el senyor Callís, alcalde de Puigreig, senyor R. Conill, alcalde de Vilada, i els consellers municipals de Berga, senyors Josep Sala, Joaquim Serra i Manuel Parés. També hi havia un delegat de l'autoritat governativa espanyola.

Un cop llegides pel secretari del Centre les adhesions a l'acte, acollides amb gran aplaudiments, el Sr. Vinyes, que presidia, cedeix la paraula al

DR. ANGEL SOLER

el qual expressa, en nom de l'Ateneu democràtic nacionalista de Vilada, la seva adhesió a l'acte. El nostre nacio-

nalisme—diu, — és constant, no és oportunista, no depèn de la vida electoral. I el nostre nacionalisme, el dels catalans de Vilada, és significatiu. Havem arribat, gràcies al nostre esforç, a assolir el govern i la direcció del poble. Avui, Vilada és un poble guanyat a la causa nacional.

Es precis que el cas es repeteixi a tot arreu. Cal fer una tasca de catalanització. Nosaltres som els responsables, pel nostre descuit, de l'actual situació de Catalunya.

Treballem Catalunya endins. Aquest és el lema d'Acció catalana. Havem d'estimar la pàtria i fer-la estimar a tots els catalans. Quan això serà, quan hàgim creat un exèrcit de consciències d'hòmens capaços d'amar i de sacrifici aleshores ens podrem governar.

Col·laborem-hi tots en aquesta obra d'amor. Així com els bons cristians fan cada dia examen de consciència, i fins els justos es descobreixen tants de pecats, demanem-nos sempre si hem estat ben fidels a Catalunya. Potser recordarem que havem escrit una lletra en espanyol per atenció a un amic, sense poder fer-ho. Potser recordarem una pila de mancaments semblants. Escrutem la nostra consciència i esmenem-nos. Només quan ens hàgim esmenat serà hora de donar el crit d'independència. (*Grans aplaudiments*).

EN VENTURA GASSOL

(*Es acollit amb una insistent ovació.*)

"Ací em teniu, catalans de Berga. Só el mateix de sempre. El que un altre dia us parlava sota l'ombra del vostre pi sagrat, una ombra no de fulles i brancatges ans de mort, de la mort providencial de la soca, Catalunya, la nostra pàtria esmoreïda, no pot tenir per símbol un arbre verd i ufanós.

Però no só ben bé el mateix amic. D'aleshores ençà, la Pàtria ha rebut noves ofenses, cada dia més punyents, i perxò vinc amb l'ànima una mica més enverinada i amb la joventut més ardida. D'aleshores ençà ha passat un 11 de setembre sense heroisme, un Corpus sense segadors, un sant Joan sense flames, sense el foc que purifica les coses vives i crema les mortes ensems. No havem sabut encara desfer els catalans traïdors, i no havem creat encara l'home nou, el català rebel, conquistador, aventurer, que ha de fer lliure Catalunya. (*Aplaudiments*)

Vinc ací amb l'esperança d'aquesta Catalunya. No sé si vosaltres la sentiu. Potser us penseu que no, perquè de vegades passen anys sense que res no us trasbalsi. Però, de sobte, un cant

de tenora, una rondalla saborosa, una dansa plena de gràcia i de llum, us fan enyorar i pressentir alguna cosa sense saber perquè. Abans de l'arbre hi ha la llevor, i és primer l'espurna que l'incendi. Nosaltres portem a dins la llevor i l'espurna d'una Catalunya gran i lliure que ens crida amb veu poderosa.

No sé si havem sentit aquesta enyorança, us dic. Tan-de-bó que sí! Hi ha hòmens que us diran: prou planys, prou elegies, poc que calen. Digueu-los a aquests hòmens: i vosaltres què feu?—Ells no fan res. Són precisament aquells qui avui es planyen els que un dia, cansats de plany, trobaran rectes camins de llibertat.

Però aquesta Catalunya que enyorem i desitgem, com és, com la veu el nostre cor? Un poeta us dirà que és el cel blau, una enamorada us dirà que és el seu promès, el camperol us respondrà que és la terra que llaura. No és cap d'aquestes coses i són totes alhora.

Si sentiú una Catalunya ideal tindrem una Catalunya lliure. Serem capaços d'heroisme. Veurem com la pàtria és un sentiment que serveix en gelosits, i ens semblarà que la terra és bella i fecunda per la nostra voluntat, i serà humanitzada pel nostre amor. Aleshores, les petjades del cavall enemic les sentirem a la ferida, i donarem de grat el nostre alè per la vida immortal de la pàtria. (*Grans aplaudiments*).

Aquesta Catalunya de l'esperit no es crea pas amb eleccions, sinó amb un constant sacrifici i amb treball. Encara hi ha molts de catalans que no mereixen aquest nom. Que llur actuació ens exciti a ésser encara millors! Siguem cada dia més intolerants amb els enemics i amb els traïdors.

Si aquests haguessin trobat sempre en lloc de col·laboradors comercials, punys ben closos, qui sap si hauríem esmenat llur vida. Ara no havem de fer sinó destruir llur força, exterminar la mala llavor, l'herba dolenta. Però purifiquem-nos nosaltres abans.

A Berga teniu un símbol de la pàtria, en aquest pi de les tres branques. Quan sembla que Catalunya no podrà ésser lliure, la terra troba veus que li parlen de catalanitat. La roseïlla, la falç, el blat, esdevenen símbols vivents. Un altre dia és el pi de les tres branques, que pren força simbòlica. Tan-de-bó ho poguéssim veure una flor o un recó de muntanya o una platja que no ens recordés que Catalunya és encara esclava i que

l'havem de fer lliure. (*Aplaudiments*).

Jo record la disillusió que el vostre pi va produir-me. Jo em creia que era verd i fort, no corsecat com és. L'arbre mort havem de cremar-lo i fer-ne una alta foguera ideal, abans no en faci llenya l'enemic. (*Ovació*).

Aneu-hi sovint davant el pi. Invoqueu la soca i feu jurament de catalanitat. Sapigueu lluitar un cop encara, vosaltres, gent de Berga, rebels sota Roma i sota França. Vàreu alçar els braços contra aquells Imperis: Ací teniu uns altres opressors. Si aquells podien dur-vos amb la dominació una cultura, els d'ara no us poden dur res. Deixen els vostres fills sense escoles i saben convertir les catedrals en casernes. I els vostres fills, que no hauran tingut escoles, hauran de vessar llur sang en una empresa amarga.

Recordeu la legenda de la donzella oferta cada any al drac en sacrifici. Ara passa quelcom de pitjor: trien els més sapats dels nostres per oferir-los al drac. Doncs, aquest drac l'havem d'ocir... (*Gran ovació, que no deixa oir els darrers mots*).

Crideu pel preu de la sang. N'havem vessada molta i no ens l'han pagada, no ha dut cap redempció. El drac és insaciable. Si algú mai us digués que el drac es pot amansir, penseu en aquell home que revifà una serp i després morí de la picada mortal. (*Gran ovació*). a

EN NICOLAU D'OLWER

Diu que ACCIO CATALANA celebra a Berga el seu terç Aplec.

El primer fou celebrat a Ripoll, llavors s'iniciaren les gestes i les glòries nacionals. El segon a Balaguer, reunits sota l'ombra del darrer Comte d'Urgell, que lluità contra la dinastia estrangera. Si algú dubte haguéssim tingut de fer avui a Berga el terç Aplec comarcal, s'hauria esvaït en veure l'entusiasme i l'amor amb què ha veu respost a la nostra crida, i la catalanitat que hom respira als vostres carrers. L'espanyol que arribi a Berga s'adonarà totseguit que és en país estrany.

Però, n'hi ha prou amb aquesta manifestació espontània de la nostra catalanitat? També la majoria de les colònies tenen llurs idiomes, però són terres oprimides i potser ni en tenen consciència.

Per dignitat pròpia havem d'aspirar a alguna cosa més. Encara que a Catalunya tot és fes en català i no rebéssim atacs i poguéssim semblar que la

nostra terra fos tota catalanitzada, nosaltres seríem uns ciutadans de segona classe, perquè no tindríem govern propi.

Si no consentiu que a casa vostra us governi ningú, ¿per què tolereu que Catalunya sigui governada pels altres?

No n'hi ha prou amb lirismes i manifestacions externes. Estan bé les sardanes i les banderes, però s'imposa l'acció. Havem de treballar enèrgicament per la llibertat de Catalunya, que serà la de cada un de vosaltres.

No sols en nom de la tradició havem de parlar d'aquesta llibertat, N'havem de parlar també en nom de la democràcia i dels drets individuals.

I havem de fer l'esforç per la llibertat. ¿Quins motius tindríeu per no fer-ho? Només una excusa miserable: l'egoisme, la por, la peresa. Si cadascú de vosaltres, per una cosa que afecti directament la vostra honra o el vostre profit, esteu disposats a fer un sacrifici, ¿per què no fer-lo quan la cosa afecta a la honra o al profit de Catalunya?

L'egoisme no us pot excusar. Si no us sacrifiqueu per la vostra pàtria hauréu de sacrificar-vos per la dels altres, per una cosa antipàtica i nociva. (*Aplaudiments*).

Els nostres joves cauen al Marroc sota una bandera que han jurat per força, atacant un país que lluita, al cap i a la fi, per la seva llibertat. (*Molt bé*).

Moren en una terra inhospitalària. I sortosos encara els que cauen sota les bales. Pitjor els que moren en hospitals infectes...

(*En aquest moment, el delegat del governador indica al president de l'acte que si l'orador continua així suspèndrà el míting. El públic, que se n'adona, aclama En Nicolau amb llargs aplaudiments*).

No en parlem, doncs, del Marroc.

Recordeu, per acabar, que a Berga hi ha encara un cognom gloriós: el d'En Clarís, que cada any honorem per Corpus. Els seus avantpassats sortiren d'aquesta terra. Vosaltres, doncs, més que ningú, havem de tenir-lo com un exemple de català pur. Ell fou l'últim que sentí plenament la nacionalitat catalana. Després d'ell, els màrtirs de 1714, ja eren una altra cosa. Morien per un ideal regionalista, per una Espanya gran que no era l'amor d'En Pau Clarís.

Vosaltres, que sou fills d'aquesta terra de Berga que encara porta el mateix nom que els romans van trobar-hi fa vint-i-dos segles; vosaltres

que porteu a les venes sang de gent forta i aridida, recordeu l'exemple d'En Pau Clarís, i si arriba l'hora d'una acció sapigueu complir-la.

D'aquestes terres d'on surten les aigües que fecunden les planes, he d'eixir-ne una font viva de catalanitat.

Ací ha d'iniciar-se una creuada nacional contra l'estranger i contra els traïdors. Més contra l'estranger que contra els traïdors. Els enemics de sempre són els mateixos i ja els coneixem. En canvi, pensem que si un partit d'unió monàrquica ha estat possible, ha estat per manca de consciència nacional.

Contra una Catalunya vibrant ningú no s'hi posaria. Contra una Catalunya pura i encesa ningú no s'alçarà.

Això és el què vol Acció CATALANA: desvetllar els sentiments que ens fan germans a tots i marquen una partió.

Volem que tots els catalans siguin nacionalistes, i que els nacionalistes no desfalleixin i sàpiguen de seguir, fermes, el camí que caldrà.

Ja no es tracta d'esplais innocents sinó d'accions serioses. Crec que quar arribarà el moment Catalunya podrà comptar amb tots vosaltres. (*Grans aplaudiments*).

EN JAUME BOFILL

(*És saludat amb grans aplaudiments*).

"Catalans del Bergadà!—comença—. Vosaltres, d'una manera especial els que malgrat de l'alta nit heveu vingut de la muntanya, coneixeu la nostra gent, profundament catalana. Sabeu com els pagesos del Bergadà escriuen en català llurs lletres, potser perquè no saben altra llengua, i com les dolces i fortes cançons catalanes són entonades per la joventut.

I esdevé que un dia aquelles joventuts davallen i vénen al centre comarcal, i veuen que de catalans n'hi ha de moltes menes i ells són tots uns. Però si passa un senyor que parla diferent d'ells, l'esguarden no com un ocell de pas, sinó com una mena de divinitat. Aquesta és la tristesa del nostre poble.

I l'home del Bergadà va a Barcelona i es troba amb hòmens de totes les comarques i els entén. Aquell home estudia la història de la seva terra i sap que ha estat una pàtria lliure. I si travessa el pati del Palau de la Generalitat veu un mallorquí, un lleidatà, un barceloní, que deliberen. Aleshores comprendrà el regionalisme i endevinarà una civilització.

Si aquell home el trasplantéu a Madrid o París, tindrà més viva que mai la seva catalanitat, i s'adonarà que Catalunya, tot i no éssent homogènia és una nació diversa de les altres. L'obrer que és fora de la pàtria, ell que havia cregut que el nacionalisme era una creació d'intel·lectuals i burgesos, davant els costums exòtics, sentirà que també és català. Així com davant la mort tothom es sent igual, en oir una paraula estranya l'obrer és sentirà tan català com els burgesos de Catalunya. (*Grans aplaudiments*).

Si tots nosaltres fòssim units per una forta solidaritat, si tots nosaltres fòssim nacionalistes, el problema català no existiria. Aquest és el nostre criteri. Ja en una conferència vaig dir que quan la densitat nacionalista serà suficient la llibertat de Catalunya ens vindrà per força. I En Nicolau, a la Conferència nacional, deia que no ens refiem d'una concessió: "Havem de preparar-nos a prendre'ns la llibertat—venia a dir,—perquè aleshores potser ens la donaran".

El catalanisme s'havia refiat massa de les ficcions. Creava ficcions catalanes contra les espanyoles. Res no va valer ni els afalacs a Espanya ni les apel·lacions a Europa. Vencien les ficcions més fortes, les d'Espanya, que també alternava l'afalac amb l'agressió.

Havem cregut que ja és passada l'hora de les ficcions. Bastim unes realitats espanyoles. Acostumem-nos a creure que contra nosaltres hi ha un poble espanyol, no una política madrilenya. Contra nosaltres hi ha fins aquella organització eclesiàstica tarada pel Reial patronat. (*Aplaudiments*).

Al subsol ibèric hi jau encara un odi antic. Contra aquest odi posem-hi una major densitat nacionalista i una gran puresa de conviccions. De les dues realitats serà també la més forta la que vencerà.

Nosaltres compadim els catalans que des dels casinos segueixen els discursos dels líders, com a perfectes espectadors. No n'hi ha prou amb això. Cal que ens enfortim, que seguim una via creixent. L'Espanya caduca no podrà contenir aleshores la realitat catalana. La nostra llibertat serà un dolç adveniment. Perquè si per fer caure una fruita verda de l'arbre cal un gran esforç no passa el mateix quan la fruita és madura. Quan la realitat catalana serà madura, un lleuger ventíjol o tot el més un cop de roc ens la farà arribar a la falda. (*Aplaudiments*).

Nosaltres tenim fe en Catalunya. Per això som optimistes i bandegem les fic-

cions i correm la nostra terra predicant la bona nova.

Acció CATALANA propaga una obra d'organització, preconitza l'articulació de l'exèrcit de la pàtria. Cal que la cohesió catalana sigui com un vas sonor i dringant, com un glavi intrencable i perforador. El vas i l'espasa, però han passat abans pel foc. (*Aplaudiments*).

Jo us diré: a Catalunya hi ha una impaciència produïda per la feblesa, els desenganys o l'egoisme. Jo he de dir als patriotes impacients: si la nostra paciència s'acaba, la nostra organització totjust comença.

I ara, tot veient com Catalunya és terra de pins, deixeu-me que en recordi tres.

L'un, el de Fomentor, que cantà el poeta, el pi profús i altiu, d'una cabellera que el vent no esbullia, jo diria que és el símbol de la nostra mar.

L'altre, el de la plaça del Pi, de Barcelona, el tendre pi que jo he ajudat a plantar, és el símbol de la nostra ciutadania. Hi ha encara un altre pi, que no he vist. El pi de les tres branques, greu com l'espectre de la nostra pàtria. La seva soca i les seves arrels diu que són ben mortes, però a la vora, esponerós, un pi jove s'hi dressa, com un nodrissó de titans. Jo l'amoixaria suaument i li diria: Pi, pinet! Ets el pi d'Acció CATALANA, ets el pi de la tàctica i de les aspiracions noves del nacionalisme català. (*Una gran ovació acollí aquestes belles paraules*).

EN RAMON VINYES

El poeta patriota que col·labora principalment a l'organització de l'Aplec pronuncià unes breus paraules i resumí els discursos. Entonà un cant líric a la pàtria. Condemnà els mals catalans, que "duen, a despit seu, Catalunya pel món", Evocà les terres d'Espanya on Cervantes hi situava "el cavaller de la trista figura, i tan desproveïda avui d'un sentit cavalleresc".

Digué que la campanya nacionalista sempre ha anat encaminada a la puresa i suggerí la imatge del pi que ha sentit xiular les bales.

El discurs d'En Vinyes, molt vehement, va ésser aplaudit en alguns paràgrafs i, d'una manera sorollosa, en acabar.

Les paraules del poeta, clogueren l'acte. El doctor Soler donà un "Visca la llibertat de Catalunya", que fou unànimement respost, i el poble de Berga i les representacions comarcals desfilaren en mig de gran entusiasme i d'acclamacions a la pàtria i a la seva llibertat.

NOTICIARI

En Rovira i Virgili parla càlidament als estudiants patriotes

Divendres, 7 del corrent, a les deu de la nit, a l'Ateneu empordanès, N'Antoni Rovira i Virgili, donà una conferència sobre "La imposició de la llengua en l'ensenyament".

L'acte era organitzat per l'Associació catalana d'estudiants. La sala era plena d'un públic entusiasta d'universitaris. Entre altres adhesions i representacions hi havia les de Nostra parla, Associació protectora de l'ensenyança catalana, Associació Barcelonina de mestres oficials, Associació d'estudiants de la Universitat nova, Esquerra catalana d'estudiants i ACCIÓ CATALANA.

A la presidència, al costat de l'orador, hi havia els senyors Barbey i Abadal, el senyor Saltor, president de l'A. C. d'E. i altres individus de la Junta.

En Rovira començà així la seva conferència:

"Estudiants de Catalunya! Vinc content avui a parlar-vos. Sóc a mig aire de la vida, però una mena d'instint m'acosta als joves empesos pel nou esperit i m'allunya d'aquelles generacions tarades per l'obcecació de l'esclavatge.

MOBILITZEM-NOS

La nova promoció surt ja armada per a la lluita. Fins ara havíem hagut d'esmerçar els nostres esforços a combatre la nostra pròpia inclinació a la vella ideologia. Ha calgut passar pel provincialisme, pel regionalisme; avui havem deixat enrera aquestes fites i arribem a proclamar el nostre ideal d'independència incondicionada. Som en hores de sembra. Estudiants de Catalunya! Sapiguen que per manament de la Pàtria està decretada la mobilització espiritual que precedirà altres mobilitzacions. Us deman des d'ara que siguin obedients a la crida.

La marca de l'esclau que ens assenyalava a tots, arriba al seu punt màxim quan s'aplica a l'ensenyament. Els estudiants senten a l'ànima la marca del foc. A la porta de la Universitat hi ha un rètol invisible: que diu: El català que ací entra ha de deixar l'esperit a la porta.—Davant de cada aula hi ha un altre rètol que diu: El català que ací entra ha de deixar a la porta la seva llengua nacional. (Aplaudiments)

LA VERGONYA DE L'ESCLAU

En altres classes, en altres estaments de Catalunya hi ha una relativa insensibilitat.

Són molts els catalans cloroformitzats per la inconsciència. Però aquell qui té un ofici espiritual, sent violentament el patriotisme, pateix de viu en viu la imposició. Però, abans de parlar-vos de res, us deuenaria si senti la vergonya de la llengua imposada. Si és així, tot està salvat. El pitjor no és fer de criat, sino tenir-ne l'ànima.

En l'estat actual de Catalunya, quantes de vegades havem d'usar per força un idioma que no és el nostre! El mal català és aquell qui en usar-lo no sent dolor i vergonya. Hi ha una manera de parlar espanyol que us en pot redimir. Es posar-hi un picarol, que el sentin els professors. Aleshores no us farà mal ni els llibres de text, ni els "apuntes", ni la lliçó dita en espanyol.

Sapiguen, estudiants de Catalunya, que avui sou vosaltres els únics, amb els gal·les i els bascos, que a Europa no sou ensenyats en la pròpia llengua.

Espanya és una excepció negra i trista. Cal que senti la vergonya d'aquest fet i aviat serà possible na Universitat nacional catalana.

LA UNIVERSITAT I

ELS NACIONALISTES

L'aspecte de la llengua en l'ensenyament ha tingut sempre una importància decisiva en els moviments nacionalistes d'Europa i la Universitat ha estat el més intens fogar de nacionalisme.

Generalment abans que fos conquerida la llibertat d'un poble havia estat conquerida l'Universitat. Abans que l'estat lliure d'Irlanda hi hagué a Dublín davant per davant del Col·legi de la Trinitat una Universitat nacional irlandesa.

Els finlandesos tingueren una Universitat a Helsingfors, els croates a Agram, els txecs a Praga. Els italians irredents lluitaren amb les armes i al preu de llur sang demanaven una Universitat nacional a Trieste.

LES TRANSACCIONS

¿Haurà d'esperar Catalunya la seva plena llibertat per tenir una Universitat lliure? Crec que sí. Hi ha pobles que atribuen a certes transaccions amb els dominats, demostrant així un cert respecte a llurs característiques nacionals. Però el curs de la Història d'Espanya i les característiques del poble espanyol fan creure que

cap concessió no ens serà feta en tant no siguem lliures. Mentre Flandes es prepara a l'adveniment d'una Universitat nacional a Gant a nosaltres ens és oprimint adhuc el petit avantatge d'una autonomia universitària. No sé fins a quin punt això ens haurà estat un bé o un mal. Qui sap si el millor favor que poden fer-nos és tallar-nos el camí de les transaccions. (Aplaudiments).

Hi ha pobles als quals un esperit de concòrdia no els barra el camí de les victòries futures. Tots havem vist l'exemple d'Irlanda. Record que ara fa quinze anys, durant el ministeri de Cromwell, era oferta a Irlanda una modesta autonomia administrativa i els nacionalistes moderats de Redmon no sols refusaven el projecte, sinó que es negaven a discutir-lo. Els anys passaren i el mateix partit veia com al Parlament anglès era votat un projecte més ample. Però aleshores un partit més fort naixia als carrers d'Irlanda i feia que en plena guerra europea fos votada una llei més generosa. El poble la refusà. Havia arribat el moment de l'independència. Per tota aquesta pila de refusos s'ha arribat a l'actual estat lliure d'Irlanda.

Què hauria passat en un poble massa amic de les transaccions? Si hagués acceptat el primer projecte, no hauria estat proposat l'home-rule i no hauria vingut al cap i a la fi la independència nacional? Per haver sabut esperar cinc anys Irlanda ha pogut passar de l'autonomia administrativa a l'actual plena independència.

NO TENIM UNIVERSITAT

Jo crec que el perill més gran pel nostre plet fóra un Govern de Madrid que fes concessions.

La lliçó de la Universitat s'escampa per tots els àmbits de Catalunya. Avui parlant en un sentit modern no podem dir que tinguem Universitat; tenim un edifici gran, fred i buit on se donen títols de suficiència. Tots sabeu que la Universitat no és precisament el Temple de Minerva. Al costat dels professors dignes d'aquest nom hi ha la gran majoria de repetidors, buròcrates de la ciència, atents només al moviment de l'escalafó. (Aplaudiments).

El problema universitari no és tan sols un problema nacional, sinó pedagògic. La lluita no s'esdevé entre una Universitat catalana i una altra d'espanyola. El nostre problema és el de tenir una Universitat. Avui no n'hi ha. Els cursos són anys que perden endebades. L'única cosa que queda del vostre pas per les aules són aquelles anècdotes, flors d'ironia que us vengen de l'opressió que sofriu.

SOLIDARITAT?

En aquestes condicions ¿quin lligam poden tenir els estudiants catalans amb els espanyols? Ara mateix s'ha volgut suscitar una protesta de solidaritat. No en feu cas. Que

corrin i xiulin i cridin els estudiants de Saragossa i de Valladolid pel cas Millan Astray. Nosaltres tenim problemes més profunds. No hi ha cap agravi que pugui comparar-se al de la imposició de la llengua. Està per damunt del "Tercio". Altres "tercios" patim contra els quals havem d'anar. Penseu que ara o més tard, un moviment nacionalista alçarà Catalunya. Què passaria aleshores? A Madrid s'unirien tots els estudiants contra nosaltres. Els que ara es barallen entre ells farien un sol feix d'enemics. Ja ens permetran doncs que ens els mireu des d'ara d'aquesta manera. (*Gran ovació*).

ELS FANTASMES

Estudiants de Catalunya! A poc a poc anem apartant del camí els fantasmes que ens hi fan nosa. Jo he col·laborat amb la meua obra, amb el meu esforç a matar-ne dos: el del federalisme i el de l'iberisme. Un cop lliure d'aquests fantasmes dirigim-nos tots contra el doble enemic: l'Estat que ens oprimeix, el català traïdor, més contra aquest que contra el primer.

Però, referint-nos a coses de la Universitat, jo no m'exalt contra un Martínez Vargas que defensa amb bona fe un ideari espanyol. El meu odi va contra aquells qui tenint sang catalana a les venes ajuden els nostres enemics. Contra ells havem de llançar la nostra venjança.

L'ENEMIC ES EL TRAIDOR

L'enemic més gros és el de dins. Vostres mateixos coneixeu companys i professors sense ideal. ¿Quin respecte us mereixen? ¿Quina consideració havem de tenir amb hòmens sense ànima que no són capaços d'un sacrifici per Catalunya ni tampoc d'un amor per Espanya?

Jo he conegut amb certa intimitat un dels actuals capítols dels enemics de Catalunya. Un home que porta un títol de noblesa hereditat del seu pare. Sé que aquest home no sent res per Espanya. Jo que respecto el cas Martínez Vargas no sé respectar el cas Rius i Rius. L'home que per ambició o per despit agafa les armes contra el seu poble mereix un odi profund.

Estudiants de Catalunya! S'acosta l'hora de l'ofensiva general combinada. Els estudiants hi han de prendre part. No temeu les possibles sancions ni escatimeu els sacrificis; heu d'alçar la vostra bandera lluitant a l'avantguarda per la victòria de Catalunya. (*Aplaudiments entusiastes*).

LA FEINA INTERNA

Ens cal realitzar encara una gran feina interna, en un doble sentit: Treballar Catalunya endins, però treballar també ànima endins dels catalans. El nostre nacionalis-

ta ha aconseguit una gran intensitat, però no una extensió suficient. Jo us dic que si vingués la llibertat de Catalunya podria haver-hi un gros perill. Perquè un poble sigui lliure cal que sigui fort, per tal com la llibertat pot trencar-se en mans d'un poble feble. Un escriptor anglès, Burke, digué que un poble ha d'ésser independent de fet abans d'ésser-ho políticament. Aquesta independència efectiva ha d'ésser aconseguida principalment amb el vostre esforç generós. La llibertat de Catalunya l'havem de conquistar amb el cervell i el braç, i vosaltres teniu múscles i intel·ligència alhora.

Quin oprobi, el de la llengua imposada! Digué Valentí Almirall que aquesta imposició era la marca de l'esclau. Tàcit molts de segles abans havia dit que la llengua dels conquistadors a la boca dels vençuts era un senyal d'esclavatge.

Tots aquells qui us parlaran del caràcter anti-europeu i limitat de l'ideal català, van lamentablement errats. Són ells els limitats. L'universalisme madrileny que diu que el món camina cap a la unitat, no coneix el món. A l'Europa d'avui en dia hi hi triple nombre de llengües oficials, que la d'ara fa un segle. Ja només queden per reconèixer els patois, i nosaltres no podem admetre que la nostra llengua gloriosa, instrument de cultura, sigui tinguda com un patois indigne.

ELS OBRERS I LA NACIO

L'enorme endarreriment espiritual d'Espanya, es veu reflectit també a Catalunya. Ho podem observar amb el moviment obrer. Es comprèn que els obrers combatin la Pàtria que encarna el militarisme i la guerra, però quan les pàtries són coses vives i bategants, aquesta hostilitat és injustificada. Podria citar-vos frases de Jaurès i d'altres caps socialistes que proclamen un respecte al principi de les nacionalitats. Els elements que trepitgen a Gant la bandera belga, són elements socialistes i qui al Parlament de Brusselles ha defensat amb més braó l'establiment d'una Universitat flamenca a Gant, amb un radicalisme extraordinari, l'ha estat Huysmans; socialista extremista. ¿Comprendriem ací un socialista d'aquesta mena?

Nosaltres esperem l'adhesió dels obrers al nostre ideal. Aquesta adhesió no ve i ens tenem que trigarà molt. Això no és universalisme: és espanyolisme simplement. Jo m'explicaria que contra les quatre barres algú alcés la bandera vermella, però posar una nació contra una altra, no és pas obrerisme. Els obrers que a casa nostre usen una llengua estrangera són còmplices del magistrat, del policia, del bisbe que ens persegueix. Són agents de l'assimilació espanyola. (*Aplaudiments*).

L'AMBICIO I LA FORÇA

La nostra feina, estudiants, és fer de cada català un nacionalista. A hores d'ara havem aconseguit arribar a la màxima afirmació dels nostres principis. Tenim l'ambició més alta, però cal que evitem el possible desequilibri entre la nostra ambició i la nostra força. Encara som febles.

Volem la sobirania de la nostra pàtria, però no tenim els mitjans per a aconseguir-la. Penseu que si abans d'ara, sense preparació, acudíssim a mitjans de violència, el nostre fracàs fóra terrible. Penseu quina seria l'actitud de gran part dels catalans si vingués una repressió forta. Meditem sobre la pròpia força, calculeu si la soca nacional és prou robusta per a resistir una ventada de ponent.

Catalunya no podrà lluitar contra l'Espanya actual. Perquè ens acompanyés l'èxit caldrien dues coses: Que Catalunya arribés al màxim de la seva força i que trobéssim un moment de feblesa d'Espanya. Aquest moment no ens faltarà, puix que si passa aviat en vindrà un altre. El problema vital és enfortir-nos nosaltres, car essent forts guanyarem. (*Aplaudiments*).

En tots els moviments nacionalistes, l'elements escolar ha tingut una part preponderant en la tasca de renacionalització que nosaltres havem descuidat: l'ensenyament privat en llengua pròpia. Compareu aquest descuit nostre amb el treball intens que en aquest sentit realitzaren Polònia i Lituània. Tots els polonesos aprenien d'amagat llur llengua. Què havem fet els catalans? Podríem tenir a hores d'ara un ample sistema d'ensenyament primari i secundari. Però no havem fet res. Ens creïem que tot vindria pel camí polític, que la llibertat ens vindria votant de bon matí i que qualsevol dia la "Gaceta" ens sorprendria amb la concessió de l'autonomia a Catalunya. (*Grans aplaudiments*).

LA LLIBERTAT I EL SACRIFICI

Havem volgut una autonomia a bon preu que ens costés poc esforç i encara ens dongués diners. Jo us dic que si aquesta autonomia ens vingués no ens faria profit, perquè la llibertat no fa profit quan s'ha obtingut sense dolor ni sacrificis. (*Molt bé*).

Cal que patim per Catalunya. Un patriota polonès, Mikiewicz, deia que havia après el seu patriotisme a l'escola del dolor. Res tan just com aquestes paraules. No havem de fer sacrificis estèrils, és veritat, però tampoc no havem de defugir els que seran necessaris.

Potser la lliçó d'aquests últims vint anys ens haurà estat profitosa. Haurem vist que la llibertat no vindrà mai en l'expressió de Madrid. És possible que un polític català conquisti a Madrid un nom. El que ja és

més difícil és que hi conquisti la llibertat de Catalunya.

La nostra força ha d'ésser una força catalana, interna, i aleshores tindrem segura la victòria.

UN FUTUR VICTORIOS

Crec que ara més que mai el futur de Catalunya és clar i segur. Havem vençut una pila de fantasmes que ens entelaven els ulls. Ara ja sabem tots que l'iberisme és un mot buit; havem deixat els camins errats i davant nostre un de penós i llarg se n'obre; havem de tenir el coratge de seguir-lo.

S'ha perdut molt de temps; ha plogut molt d'ençà que un prohoms assegurava que l'autonomia era qüestió d'una setmana i preparava bengales i coets per a celebrar l'esdeveniment. Ha plogut molt i les bengales es deuen haver mullat.

No ens avergonyim del temps que havem perdut. Tinguem cura de no perdre'n més. S'acosta l'hora de la batalla i del triomf. Tinc només el dubte de si la victòria l'aconseguirà l'actual generació madura, amb la vostra presència a l'avantguarda, o si l'aconseguireu vosaltres amb el reforç de les joventuts que vindran. En tot cas vosaltres lluitareu.

Per a quan arribi aquest moment, com deia el rei Martí a Perpinyà, alceu ben altes les vostres banderes.

(En acabar la seva magnífica conferència En Rovira fou aclamat pel públic a peu dret, amb una llarga ovació.)

INFORMACIÓ

L'acte de Granollers

Divendres, 8 del corrent, a les onze del matí, davant una bella gentada tingué lloc a Granollers un acte d'afirmació nacionalista. Presidí el Sr. *Enric Margarit*, de Granollers. Es llegiren les adhesions del *Baix Penedès*, Joventut nacionalista de de Vendrell, Joventut catalanista de Sabadell, *Icària* de Poble Nou, Casal nacionalista martinenc, Joventut nacionalista els *Nets dels Almogàvers*, *Acció catalana*, la *Tralla*, l'*Estat català*, etc. Parlaren els senyors *Margarit* que digué que el jovent vindrà amb nosaltres però que a Granollers encara no s'esdevé així. Demana que aquell acte servís per a proclamar que en mig de l'enviliment general hi ha encara gent amb dignitat. El doctor Montanyà que digué que calia que quan s'encengués el foc una altra vegada, Catalunya estés a punt. El Senyor *Durán i Albés* que en nom de la F. D. N. saludà el poble de Granollers i totes les organitzacions nacionalistes i va demanar.

Quart Aplec Comarcal d'Acció catalana a Tarragona

CAP D'ANY DE 1923

Parlaran: *Bofill i Mates*, *Rovira i Virgili*, *Martí Esteve*,
Lluís Massot i Ventura Gassol.

que ens preparéssim per l'esforç per tal com Espanya mai no ha resolt cap problema de llibertat colectiva i que si volem la nostra ens l'havem de prendre. El senyor *Pou i Sabater* qui per l'Esquerra catalana d'estudiants, digué que les joventuts catalanes són l'esperança de la Pàtria perquè estimen la justícia, la veritat i la sinceritat. El senyor *Riera i Puní* de la Unió catalanista que afirmà que els catalans que venen fora llur dinastia quan a Casp arrabassava el ceptre, a Jaume d'Urgell, no poden admetre per a la seva Pàtria lliure sinó una forma republicana. El senyor *Isern i Dalmau*, de l'Esquerra catalana el qual reclamà el front únic nacionalista.

Parlà després en nom d'Acció catalana, el nostre company senyor *Rovira i Virgili*, el qual s'expressà en aquests tèmens:

"Catalans de Granollers—començà dient, —tinc entès que la vostra ciutat és considerada avui per culpa d'alguns mals catalans, com la Meca de l'anticatalanisme. Em pens que aquesta qualificació no és exacte, i que sota les apariències, a la vostra ciutat batega viva i forta l'ànima immortal de Catalunya. No pot ésser que els que a la guerra dels Segadors lluitaren units amb Barcelona hagin deixat de banda llur ideal.

No es comprén a Catalunya l'existència d'una U. M. N. Monàrquics de la Monarquia dels altres. Nacionals de la Nació dels altres, s'entén. Els patriotes catalans no podem ésser monàrquics, perquè avui no tenim una Dinastia. Comprenc que a Iugo-Eslàvia, on hi ha encara una dinastia nacional, sigui un país monàrquic. Però nosaltres només podem ésser republicans.

Granollers no pot tenir una significació anticatalana. Els hòmens que avui us donen una mala anomenada el temps se'ls endurà. Tots els Judes han acabat penjant-se. Els noms de tots els diputats es perdran en l'oblit i encara hi haurà en els llavis el nom de Catalunya.

És dolorós el fet de l'existència dels mals catalans. Per anar contra la Lliga no cal pas ésser traïdor a Catalunya. L'enemic més odiós és el de dins.

Record el sagrat exemple d'un patriota irlandès, Domwrowsky, que lluitant per la llibertat de la seva terra, va rebre tres ferides, una de cada un dels Estats domi-

nadors de Polònia. En el seu sepulcre hi foren colgades les bales enemigues. Potser els patriotes catalans, en lloc del ferre estranger, ens trobarem amb els caps dels altres catalans.

Ara es parla a Madrid de responsabilitats. ¿Què se'ns en dona de les baralles dels espanyols? Mirem-los com es barallen, que prou s'uniran tots contra nosaltres com altres vegades ha succeït.

És admirable morir per la Pàtria, però també és gran viure per la Pàtria. Un home pot fer la vaga de la fam, però no pot fer-la tot un poble. Passen les generacions i Catalunya viu i viurà sempre.

Al mig d'Europa veiem com passen els pobles entonant cançons de llibertat i Catalunya les escolta. Quan les sentim el cor se'ns en hi va. Nosaltres som una excepció. Espanya és l'únic país que no ha reconegut el fet dels pobles vius. No es tracta de discutir les gradacions de la nostra sobirania, sinó del fet mateix de la nostra llibertat.

Però vindrà l'hora de la justícia i cal que vigilin els traïdors. El qui ara estarà contra Catalunya no hi cabrà el dia que la nostra pàtria serà mestressa de la seva vida.

Combatem l'espanyolisme d'alguns catalans. El castellanisme està bé en els castellans, perquè és llur sentiment de Pàtria. Ací havem d'ésser catalanistes només.

No ens espanti que els nostres mítings s'hagin de fer en un camp de futbol. Això és un símbol. L'ideal de Catalunya també triomfarà al camp, sota el sol, a l'aire lliure".

Darrerament parlà *En Francesc Macià* el qual renovà la seva fe en l'Estat català i digué que el nostre Parlament resoldria tots aquells problemes que afecten a un Estat. Davant del món podríem dir el que pensem de cada cas. I no se'ns confondria amb aquest Estat en runes, ple d'analfabets i deutes. Amb aquest Estat que no sap suprimir-mos crims sinó fer-ne de nous prescindint dels Codis i de la Justícia.

**EL NÚMERO VINENT
sortirà el 10 gener 1923**

ALTÉS - IMPRESSOR - BARCELONA

